

Direktiva o audio-vizualnim medijskim uslugama (AVMSD) - je li postignut napredak u pogledu pristupačnosti medija?

Medijski krajolik dramatično se promijenio u posljednjih deset godina – dovoljno je spomenuti kako umjesto da sjede ispred televizije, milijuni Europljana sada gledaju sadržaj na internetu na različitim mobilnim uređajima. Uvođenje titlova za gluhe i nagluhe osobe, audio deskripcija, znakovni jezik i govorni titlovi preduvjeti su da osobe s invaliditetom mogu ravnopravno s drugima pristupiti audiovizualnim sadržajima te ostvariti svoje pravo na informiranje, slobodno vrijeme i kulturni život. Budući da svi audiovizualni sadržaji ne uključuju tako važne značajke, Direktiva o audio-vizualnim medijskim uslugama (AVMSD) postala je jedan od alata za povećanje dostupnosti pristupačnog sadržaja. Gotovo pet godina nakon usvajanja, Europski forum osoba s invaliditetom organizirao je webinar s ključnim dionicima kako bi razgovarali o statusu provedbe i procijenili njezine koristi za osobe s invaliditetom.

Odredbe Direktive koje se tiču pristupačnosti uključuju:

- obvezu da se audiovizualni sadržaj kontinuirano i postupno čini pristupačnijim,
- uspostavljanje internetske kontaktne točke za pitanja i pritužbe,
- obveze izvješćivanja pružatelja medijskih usluga i država članica,
- poticanje planova pristupačnosti,
- dostupnost hitnih informacija.

U predstojeće aktivnostima na ovom polju može se ubrojiti:

- Europski akt o slobodi medija preoblikovat će rad Skupine europskih regulatora za audio-vizualne medijske usluge (ERGA);
- Europska komisija će u prvoj polovici godine predstaviti Izvješće o primjeni Direktive;
- Europski audiovizualni opservatorij Vijeća Europe kasnije ove godine objavit će detaljno izvješće o pristupačnosti audio-vizualnih medija.

Istraživanje provedeno 2022. pokazalo je da 78% anketiranih aktera koji provode emitiranje nudi titlove, audio opis i znakovni jezik. Što se tiče količine ukupnog sadržaja koji je pristupačan, postoji razlika između različitih usluga pristupa: 60% za titlovanje, 12% za audio opis i 7% za znakovni jezik. Može se naglasiti kako se na pristupačnost sve više gleda kao na prednost, a ne kao na trošak. Unatoč pozitivnim promjenama koje je donijela Direktiva, valja upozoriti i na njezine određene nedostatke: prepreke s kojima se osobe oštećena vida i dalje suočavaju zbog niske dostupnosti audio opisa ili audio titlova za strani jezik, isključivanje društvenih mreža i platformi za dijeljenje videa iz njezina područja primjene, malo konzultacija s organizacijama osoba s invaliditetom prilikom razvoja i provedbe mjera i nedostatak alata unutar Direktive za mjerenje napretka.

(Izvor: www.edf-feph.org, www.digital-strategy.ec.europa.eu)

Europska zdravstvena unija: novi sveobuhvatni pristup mentalnom zdravlju

Europska komisija dodaje novi stup Europskoj zdravstvenoj uniji: novi sveobuhvatni pristup mentalnom zdravlju. Ovaj je pristup prvi i važan korak da se mentalno zdravlje izjednači s fizičkim i da se osigura novi, međusektorski pristup pitanjima mentalnog zdravlja. S 20 vodećih inicijativa i 1,23 milijarde eura financiranja EU-a iz različitih financijskih instrumenata, Komisija će podržati države članice koje ljude i njihovo mentalno zdravlje stavljaju na prvo mjesto. Prije pandemije COVID-19 problemi s mentalnim zdravljem već su pogađali jednu od šest osoba u EU-u, a situacija se pogoršala s krizama bez presedana u proteklom godinama. Trošak nedjelovanja je značajan i iznosi 600 milijardi eura svake godine.

U kontekstu značajnih tehnoloških, ekoloških i društvenih promjena, koje utječu na sposobnost ljudi da se nose s njima, djelovanje EU-a na mentalnom zdravlju usredotočit će se na tri vodeća načela:

- odgovarajuću i učinkovitu prevenciju,
- pristup visokokvalitetnoj i dostupnoj skrbi za mentalno zdravlje i liječenju,
- reintegraciju u društvo nakon oporavka.

Ovaj sveobuhvatni pristup promatra mentalno zdravlje kroz sve politike kako bi se prepoznali višestruki čimbenici rizika mentalnog zdravlja. Slijedeći ovaj pristup, konkretne akcije će pokriti široko područje politika i uključivati napore da se:

- promiče dobro mentalno zdravlje prevencijom i ranim otkrivanjem, uključujući Europsku inicijativu za sprečavanje depresije i samoubojstva, Europski kodeks za mentalno zdravlje i pojačana istraživanja o zdravlju mozga;

- ulaže u obuku i izgradnju kapaciteta koji jačaju mentalno zdravlje kroz politike i poboljšavaju pristup liječenju i skrbi. Aktivnosti će uključivati programe obuke i razmjene stručnjaka te tehničku podršku za reforme mentalnog zdravlja na nacionalnoj razini;
- osigura dobro mentalno zdravlje na poslu podizanjem svijesti i poboljšanjem prevencije. To će se, primjerice, učiniti kroz kampanje podizanja svijesti diljem EU-a od strane Europske agencije za sigurnost i zdravlje na radu (EU-OSHA) i moguće buduće inicijative EU-a o psiho-socijalnim rizicima na radu;
- zaštite djeca i mladi tijekom njihovih najranjivijih i najformativnijih godina, u kontekstu sve većih pritisaka i izazova. Mjere uključuju mrežu mentalnog zdravlja djece i mladih, alate za prevenciju za djecu koji se bave ključnim zdravstvenim odrednicama mentalnog i tjelesnog zdravlja te bolju zaštitu na internetu i društvenim mrežama;
- obraća ranjivim skupinama pružanjem ciljane podrške onima kojima je najpotrebnija, kao što su starije osobe, osobe u teškoj ekonomskoj ili socijalnoj situaciji i migrantska/izbjeglička populacija. Poseban fokus uključuje stanovništvo pogođeno sukobom, osobito odrasle i djecu raseljene iz Ukrajine i djecu u Ukrajini koja su podvrgnuta traumi rata;
- bude primjer na međunarodnoj razini podizanjem svijesti i pružanjem kvalitetne podrške mentalnom zdravlju u hitnim humanitarnim situacijama.

(Izvor: www.ec.europa.eu)

Socijalna ekonomija: Komisija predlaže načine za iskorištavanje punog potencijala za radna mjesta, inovacije i društvenu inkluziju

Europska komisija preporučuje konkretne mjere za potporu socijalnoj ekonomiji, koja daje prednost ljudima, društvenim i ekološkim ciljevima ispred profita. U Europi postoji 2,8 milijuna subjekata socijalne ekonomije koji zapošljavaju ukupno 13,6 milijuna ljudi koji se bave ključnim izazovima u našim društvima. Obuhvaćaju širok raspon sektora, od socijalnih usluga i usluga skrbi do stanovanja, rekreacije i priuštive energije; a uključuju zadruge, uzajamna društva, neprofitne udruge, zaklade i socijalna poduzeća. Prijedlog ima za cilj stvoriti povoljne uvjete za napredovanje i rast organizacija socijalne ekonomije te podići svijest o njihovom potencijalu, posebno u stvaranju kvalitetnih radnih mjesta, podržavanju inovacija i društvene inkluzije.

Nadovezujući se na Akcijski plan socijalne ekonomije za 2021., Komisija predstavlja Prijedlog preporuke Vijeća državama članicama za izradu i provedbu strategija socijalne ekonomije i Pristupnik socijalne ekonomije, internetsku stranicu na kojoj se na jednom mjestu nude organizacijama socijalne ekonomije informacije o financiranju EU-a, mogućnostima obuke i više. Unatoč svom doprinosu društvu, organizacije socijalne ekonomije često se suočavaju s preprekama u razvoju i povećanju svojih aktivnosti zbog nedostatka razumijevanja i priznavanja njihovih poslovnih modela. Kako bi se prevladali ti izazovi, predložena Preporuka Vijeća poziva države članice da razviju sveobuhvatne strategije za socijalnu ekonomiju kako bi promicale poticajno okruženje za socijalnu ekonomiju u svim relevantnim područjima, prilagodbom političkih i pravnih okvira. Pritom su ciljevi promicati stvaranje

kvalitetnih radnih mjesta, potaknuti lokalno gospodarstvo te ojačati socijalnu i teritorijalnu koheziju.

Na primjer, Komisija predlaže mjere za:

- osmišljavanje politika tržišta rada koje podržavaju zaposlenike u socijalnim poduzećima (npr. kroz osposobljavanje), promicanje socijalnog poduzetništva i osiguravanje pravednih uvjeta rada kroz socijalni dijalog i kolektivno pregovaranje,
- prepoznavanje uloge socijalne ekonomije za društvenu inkluziju, npr. u pružanju pristupačnih i visokokvalitetnih usluga socijalne skrbi i stanovanja, posebno za skupine u nepovoljnom položaju,
- poboljšavanje pristupa javnom i privatnom financiranju, uključujući fondove EU-a,
- omogućavanje pristupa tržišnim mogućnostima i javnoj nabavi,
- iskorištavanje mogućnosti koje pružaju pravila o državnim potporama za podršku socijalnoj ekonomiji, uključujući odredbe za pomoć za pokretanje poduzeća, reintegraciju radnika u nepovoljnom položaju i potporu lokalnoj infrastrukturi,
- osiguravanje da sustavi oporezivanja podržavaju socijalnu ekonomiju, kroz pojednostavljenje administrativnih postupaka i razmatranje prikladno osmišljenih poreznih poticaja,
- podizanje svijesti o socijalnoj ekonomiji i njezinim doprinosima, osobito kroz istraživanja i podatke.

(Izvor: www.ec.europa.eu)

Izglasani Zakon o osobnoj asistenciji i Izmjene i dopune Zakona o socijalnoj skrbi

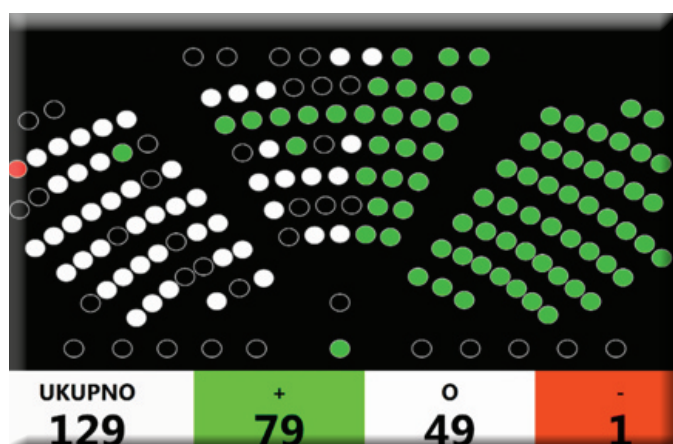
Hrvatski sabor donio je Zakon o osobnoj asistenciji sa 79 glasova “Za”, kao i Izmjene i dopune Zakona o socijalnoj skrbi, sa 126 glasova “Za”. Zakonom o osobnoj asistenciji osigurat će se osobama s invaliditetom veći stupanj socijalne inkluzije. Također će se prevenirati njihovu institucionalizaciju, a djeci s teškoćama u razvoju osigurat će se potpora tijekom odgojno-obrazovnog procesa. Zakonom je definirana usluga osobne asistencije, način ostvarivanja usluge, financiranje usluge, pružatelji usluge, kao i druga pitanja značajna za uslugu osobne asistencije. Osobna asistencija uključuje uslugu osobnog asistenta, komunikacijskog posrednika i videćeg pratitelja. Također, Zakonom se uređuje potpora tijekom odgojno-obrazovnog procesa učenicima s teškoćama u razvoju, odnosno potpora pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika, uvjeti za priznavanje potpore, nadležnost za odlučivanje o priznavanju potpore, nadzor nad pružanjem potpore te druga pitanja značajna za pružanje potpore tijekom odgojno-obrazovnog procesa.

Stupanjem na snagu Zakona očekuje se proširenje broja korisnika usluge osobne asistencije te je procijenjeno da bi ovu uslugu u narednom

razdoblju moglo ostvariti oko 15 tisuća osoba s invaliditetom. Povećava se broj sati korištenja usluge, uvećava se ukupna cijena sata pružene usluge osobne asistencije i jasno su definirani uvjeti po kojima se može pružati navedena usluga.

Izmjenama i dopunama zakona o socijalnoj skrbi, između ostalog, povećan je broj razloga za priznavanje prava na status roditelja njegovatelja ili njegovatelja, proširen je krug osoba kojima može biti priznat status roditelja njegovatelja i njegovatelja na bračnog ili izvanbračnog druga te životnog ili neformalnog životnog partnera roditelja djeteta s teškoćama u razvoju. Također su povećane naknade za status roditelja njegovatelja ili njegovatelja. Također, izmjenama i dopunama Zakona napušten je institut zabilježbe u sustavu socijalne skrbi, kao i obveza povrata sredstava isplaćenih temeljem prava na zajamčenu minimalnu naknadu. Za izmjene i dopune Zakona na godišnjoj razini dodatno će se osigurati 5,7 milijuna eura za 2023. godinu, dok će se u 2024. godini dodatno osigurati još 9,4 milijuna eura.

(Izvor: www.mrosp.gov.hr)

MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA
SUSTAVA, OBITELJI I SOCIJALNE POLITIKE

Tvrtke u EU-u morat će izvještavati o inkluziji osoba s invaliditetom

Tvrtke koje posluju u EU-u morat će izvještavati o svojim praksama za inkluziju osoba s invaliditetom i drugih marginaliziranih skupina. Razlog za to je nova EU Direktiva o izvješćivanju o održivosti poduzeća (CSRD). Direktiva je odobrena i objavljena u časopisu Europske unije još u prosincu 2022. Nakon objave uslijedio je dug proces definiranja skupa standarda izvješćivanja koje tvrtke moraju koristiti u pogledu održivosti svojih ekoloških, društvenih i upravljačkih praksi. Nova pravila osigurat će da ulagači i drugi dionici imaju pristup informacijama koje su im potrebne za procjenu rizika ulaganja koji proizlaze iz klimatskih promjena i drugih pitanja održivosti. Također će stvoriti kulturu transparentnosti o utjecaju tvrtki na ljude i okoliš. Europski forum osoba s invaliditetom snažno se zalagao za osiguravanje da se invaliditet bitno i smisleno odražava u standardima izvješćivanja.

Službe Europske komisije za financijsko tržište objavile su u lipnju prvi skup europskih standarda izvješćivanja o održivosti. Zahtjevi za izvješćivanje postepeno će se uvoditi s vremenom. Prve tvrtke morat će primijeniti standarde u financijskoj godini 2025. za izvješća objavljena 2024. Mala i srednja poduzeća trebat će podnositi izvješća tek od 2026., s daljnjom mogućnošću dobrovoljnog odustajanja do 2028. i moći će izvještavati prema zasebnim, proporcionalnim standardima koji će se razviti sljedeće godine.

Tvrtke sa sjedištem u EU-u morat će početi izvještavati o sljedećem:

- raznolikosti unutar Upravnog odbora, s prikazom postotka prema spolu i drugim aspektima različitosti koje poduzeće smatra relevantnima;

- postotku zaposlenih osoba s invaliditetom, kao i objašnjenju načina prikupljanja tih podataka;
- pregledu specifičnih politika tvrtke usmjerenih na uklanjanje diskriminacije i unaprjeđenje raznolikosti i inkluzije te pitanju je li invaliditet obuhvaćen tim politikama;
- pozitivnim učincima radnji za kupce i krajnje korisnike, kao što je dizajn proizvoda koji poboljšava pristupačnost za osobe s invaliditetom ili predanost da se internetske usluge učine pristupačnima osobama s invaliditetom;
- jesu li ili ne svi zaposlenici obuhvaćeni socijalnom zaštitom, kroz javne programe ili kroz beneficije koje nudi poduzeće, protiv gubitka prihoda nakon stjecanja invaliditeta;
- koracima koje poduzeće poduzima kako bi steklo uvid u perspektive vlastitih radnika koji mogu biti posebno osjetljivi na utjecaje i/ili marginalizirani (na primjer, radnice, radnici migranti, radnici s invaliditetom);
- broju incidenata i/ili pritužbi povezanih s radom i ozbiljnih utjecaja na ljudska prava unutar vlastite radne snage;
- primjerima djelovanja koja potiču raznolikost: obuci o raznolikosti i inkluziji (uključujući etnička pitanja), ciljanom zapošljavanju podzastupljenih skupina;
- opcionalno, je li poduzeće izvršilo ili planira prilagoditi fizičko okruženje kako bi osiguralo zdravlje i sigurnost za radnike, kupce i druge posjetitelje s invaliditetom.

(Izvori: www.edf-feph.org, www.finance.ec.europa.eu)

